

СВОБОДА

UKRAINSKYI SHCHENNIK

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: SVOBODA, P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

На закруті історії

Без уваги на те, чи „конференція на вершині“, яка від останнього понеділка відбувається у Парижі, буде — з погляду інтересів вільного світу — успішною чи неадекватною, вона ввійде в історію післявоєнних подій, як один з межових стовпів, чи закруті історичного шляху. Прогнози коштує зважити після приїзду до Парижу ментаторів, які вбачали у припущенню приїзду Нікіти Хрущова шанс відірвати передконференційну атмосферу — не здійснюється. Ані Нікіта не поклався на зустріч з Аїзенгавером, ані Аїзенгавер у не назвав Нікіти між тими, з ким йому буде „приємно зустрітись“. Мало того, французькому президенту і англійському прем'єрові не вдалося переконати Хрущова, щоб він не затарував більше справи літака. Замість того, він висловив промову з ультимативними вимогами у провадці його тону. Відкликання записи Аїзенгавера приїхати до Москви — це нове загострення відносин.

Тому щораз більше переважає думка, що за криком більшовиків з приводу американського літака над Свердловськом криється щось більше, щось поважніше, як тільки пропала. Очевидно, що неадекватність місії літака — це був рідкісний дарунок долі для більшовицької пропаганди, і нічого дивуватись, що вона використала його на 100%. Але західні коментатори звертають увагу, що Хрущов висловив свою напівспіврозуміння промову в Баку ще перед тим, як літак вилетів з Москви, і що це раніше, під час своєї останньої подорожі по південній Азії, він знову заявив „американських імперіалістів“. І тому коментатори приходять до висновку, що афера з літаком тільки скріпила Москву в її дальшому рішенні — завершити із пляху нібито співіснування і повернутись до випробування метод холодної війни із сталінських часів.

Розгадуючи причини такого звороту, Джеймс Рестон у кореспонденції з Парижу здогадується, що Хрущов прийшов до переконалих, що він помилявся, коли вирішив, що йому вдалося підготувати в розмовах з Аїзенгавером у Кемпі Делвіда зміну в статуті західного Берліну, бодей частинно по лінії Москви. Промова державного секретаря Гертера з 4 квітня в Шінгаї і підсекретаря Діллона з 20 квітня в Нью-Йорку нібито були для Хрущова доказом, що його в Америці „обманули“ і що він не має жадних виглядів на новий політичний успіх в Парижі. До того ж, — доповнюють інші коментатори міркування Рестона, — у кремлівській верхівці завжди були дві течії, прихильники „м'якшого і твердшого курсу супроти Заходу — і в останню чергу в оточенні Хрущова ніби порозуміли голоснішими голоси недоволення з наслідків культурної війни з Заходом, з поживленням туристичного руху та всієї тієї співіснуючої дурниці, яка вносить деморалізацію у публічну опінію Заходу і депо його демобілізує, але нібито у ще більшій мірі відкриває очі підсвідомості громадянам на правду в СССР та в ширшому світі і збільшує натиск на поширення громадянських свобод та збільшення продукції ужиткових предметів. Правда маршала Малиновського з Хрущовим до Парижу та його участь в конференції „на вершині“ з ніби символічними доказами на зростання впливів тих військових у Москві, які завжди ставилися з підозрою до співіснуючих теорій.

Стара правда, що, немає нічого злого, що б не вийшло на добро, виявляється і в наслідках неадекватності місії „У-2“. Шкідливий штучний пароксизм люті Хрущова і його соратників створив ситуацію, в якій мусить виявитися дієсна тенденція Москви, дієсна її політика: чи вона хоче злагоди з Заходом, чи не хоче. Більшовицька дипломатія не є настільки тупа, щоб не розуміла, що не можна осягнути злагоди з Заходом, себто здобути нову довшу

„передішку“ шляхом повної капітуляції Заходу, а таку мусить зрестися частини соціалістичних імперіалістичних вимог. Західні оптимісти вірили, що, прибувши до Парижу, Хрущов сховає до кишені пропаганду і приступить до „бізнесу“, до ділових напад. Якщо у Кремлі рішено припинити співіснуючі розмови, то афера з літаком послужила Хрущову тільки як відбійна до осягнення політичної цілі — розбиття Паризької конференції.

Куди краще буде, коли Паризька конференція скінчиться крахом, аніж мала б вона дати Москві нові користи, скріпила б її в Середній і Східній Європі. З увагою на небезпеку атомової війни — західні держави мужі старатимуться рятувати Паризьку конференцію від повної неадапції. Ніхто у світі не бажає війни. Але, коли більшовицькі у своєму запамороченні не здатні собі справи, що штовхають до катастрофи цілий світ і себе самих, то не можна зупиняти їх на тому шляху — власною капітуляцією.

У стадії здійснення

Президія Комітету Українців Канади сповістила у своєму надрукованому в українській канадській пресі, комунікаті п. н. „Пам'ятник Тарасові Шевченку у стадії здійснення“ про дальший розвиток справ, зв'язаних із заплянуванням на 1961 рік встановлення пам'ятника Тарасові Шевченку у Вінніпегу.

Згідно з цим повідомленням, справа з остаточним оформленням заплянуваного пам'ятника розвивається успішно і задовільно. Мистець Андрій Дараган закінчив працю над основним моделлю пам'ятника, зв'язаним до уваги фахові поради та голоси доброзичливих критиків і вивів відповідні зміни у первинній, прийнятій мистецьким журі і Президією Комітету Українців Канади проєкт пам'ятника. Спеціальна комісія, в склад якої входили голови і виступили діяти Об'єднання Мистців Українців в Америці та Спільні Образотворчі Мистці Канади, оглянула цей основний модель і визнала, що розроблення його йде планоно і згідно із задумом та мистецькими вимогами, і що постанів Шевченка в тому моделі викликає враження сконцентрованості і внутрішньої енергії. Після цієї рекомендації модель був представлений Президії КУК на окремому засіданні у Вінніпегу і був нею одностайно прийнятий.

Водночас із цим Президія КУК сповістила, що, заклади організованості і жертвенності громадянства, започаткована на Фонд Будови Пам'ятника збірка дала вже понад 100,000 доларів, що уможливило виготовлення пам'ятника в дальших його стадіях — створення його в оригінальній величині, відліта у бронзі та встановлення цілого пам'ятника із постаттю на десять з половиною стіп висоти в заплянуваному місці — в днях 8 і 9 липня 1961 року.

Запроєктований скульптором Андрієм Дараганом пам'ятник Шевченку вже в стадії свого здійснення, і це дає вагому відповідь прихильникам репрезентації українців Канади за почуття відповідальності, з яким вони веде започатковану нею велику справу і за такт та витриманість, з якими вона зустріла не тільки ворожі атаки з комуністичного боку, але й дуже часто безпідставну критику з боку деяких одиниць і пресових органів, неознайомих з основною ідеєю і планом пам'ятника — і перемогла, у зв'язку з цим, всі ці початкові труднощі.

Успішна праця над мистецьким оформленням пам'ятника, з одного боку, і загальна прихильність та жертвенність української громади з другого боку — гарантує, що пам'ятник Шевченку перед Манітобським Парламентом буде поставлений своєчасно і що він буде достойний славної пам'яті Великого Пророка України і доброго імені та престижу організованої української спільноти в Канаді і у всьому вільному світі.

Степан Оніщенко

СЕСІЯ ГОЛОВНОЇ РАДИ УЦР В АРГЕНТИНІ

У суботу 7-го травня ц. р. відбулася сесія Головної Ради Української Центральної Репрезентації в Аргентині. Відкрив її голова Головної Ради д-р Василь Іванюк. Секретар сесії обрано п. Іос. Кузьмича. По відкритті й затвердженні протоколу попередньої сесії, голова УЦР, проф. С. Оніщенко, склав короткий звіт з діяльності УЦР за час між двома сесіями, підкресливши особливі досягнення на полі радіо-висланих. На особливу високую рівні були передані з державної радіо-вислани, що тривали від 1 лютого по кінець квітня. На жаль, з огляду на святкування 150-ліття проголошення незалежності Аргентини, коли державна радіо-вислани протягом усього травня має бути зайнята промовами державних мужів та іншими національними маніфестаціями, українські радіопередачі мусять бути перервані до червня. За попереднє тримісячє укладання гарних програм Головна Рада висловила пані д-рої Л. Макарусі — Іванюк ширшу подяку. Також належить подяку жертвним членам Союзу Українських Купців і Промисловців, що продовжують фінансувати українські радіопередачі з радіо-вислани „Колонія“, які з півгодинних ста годинними і стоять також на високому рівні. Захолами секретаря УЦР п. М. Рубінець розпочалися — на цілому комерційній базі — українські передачі в радіо „Антарктида“. Не можна не згадати при цій нагоді цікавих радіопередач, що йде — цілком безплатно — філія „Провісник“ в Беріосі через радіо-вислани уряду Буенос — Айрескої провінції „Провісник“. Останній осяг не може бути зачислений до осягів УЦР, але його тут заступає за нього, щоб підкреслити те значення, яке українська музика й українське слово набувають в радіовій сфері.

Також не можна не згадати створення — завдяки меценатству панства Іванюкських — першої в Аргентині дитячої й пластової літньої оселі з якої цього літа скотистало коло ста дітей і підлітків. Можна надіятися, що та осяг розбудується в наступному році так, що в ній можна буде провадити справжній курс українознавства і для старої молоді. Стараними референтури суспільної опіки УЦР, фактично пані д-рої Л. Макарусі — Іванюкських, живнається також заходів для організування першого в Аргентині захисту — оселі для наших старших людей.

Переходячи до представницько-дипломатичної праці, треба згадати, що на Нов. Рік вислано від УЦР поздоровлення президентів Аргентинської Республіки, міністрів закордонних та міністрів внутрішніх справ, і від них одержано відповіді з подякою. Під час перебування в Аргентині президента Аїзенгавера йому теж було вислано короткий меморандум в українській справі. УЦР одержала з амбасаді ЗДА листа, в якому повідомляють, що президент Аїзенгавер ознайомився з меморандумом і просить прийняти висловлювання своєї подяки. Вислано було також протест до французького посольства в справі арештованих українців у Франції з нагоди приїзду Хрущова — але

відповіді на цей протест не одержано. Представники УЦР брали участь в національних святах призначених нам повнозв'язних народів і вислали відповідні привітання хорватам і словаком, з нагоди їх державних свят. Польська колонія, яка 7 травня святкувала Конституцію 3-го травня, запросила на свято представників УЦР. З огляду на те, що президія УЦР зайнята була на своїй сесії, відповідного листа передав особисто представникам польської колонії секретар М. Рубінець.

Одна з найбільш прихильних націй — литовська — втратила недавно свого визначного члена — ген. Декантаса, що завжди приймав щиро до серця інтереси українського народу і виступав від імені литовців на наших національних святах та інших повнозв'язних народів, міжнародною організацією яких очолював. На запрошення голови УЦР, Головна Рада вшанувала пам'ять ген. Декантаса встановивши в місця та хвилиною мовчанки. Потім так само вшановано пам'ять інж. В. М. Левіцького, бувшого заступника голови УЦР та голову Головної Ради попередньої каденції.

Після звіту голови УЦР, заступник голови Передконгресової Комісії, п. Іосиф Кузьмич, повідомив про наслідки праці цієї комісії: всі організації наразі порозумілися щодо кандидата на будучого голову УЦР в особі д-ра Вас. Іванюкського, який погодився прийняти це призначення. Окремі записки тільки зафіксувати дату Конгресу. Після коротких дискусій V Конгресу Українців Аргентини визначено на день 19-го червня. Організаційну Комісію запрошено негайно приступити до праці.

Переглянуто також проєкт нового статуту УЦР і внесено в нього деякі зміни. Найголовніша з них — цілковите відділення Головної Ради від Управління УЦР. Досяг перший заступник голови УЦР був одностайно і головою Головної Ради. За новим проєктом Управління УЦР складається з голови, трьох заступників голови (двоє було двоє), секретаря і його двох заступників, скарбника та його заступника і 8 членів Управління. Натомість Президія Головної Ради вже не матиме нічого спільного з Управлінням УЦР і матиме свого голову, двох заступників голови і секретаря, що їх безпосередньо вибиратиме Конгрес.

Після розгляду й ухвалення нового статуту, д-р В. Іванюкський розповів про заходи, пороблені в справі створення захисту — оселі для старших людей. Головна Рада, на вшанування М. Мушинського, визнала ініціативу дуже потрібною, що заслуговує на повну матеріальну й моральну підтримку української національної спільноти в Аргентині.

На цьому сесії Головної Ради закінчено. Це була, мабуть, остання сесія цієї каденції УЦР.

Український Народний Союз — це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і ваших рідних матеріально, це значить бути співласником його надбав і вибрати, чи бути вибраним в його керівні органи

НА ТЕМИ ДНЯ

ЗАКОРДОННА ТОРГІВЛЯ І БЕЗПЕКА КРАЇНИ

Здається, немає тепер людини, яка не додівлялася б економічній країні не тільки у внутрішній, але і в закордонній політиці. Сильні під економічним оглядом держави завжди грали провідну роль у світовій політиці, як про це свідчать всі історичні епізоди.

Цю правду усвідомили собі кремлівські голови і в останніх роках всіма засобами стараються здобути закордонні ринки для своєї торгівлі, щоб таким способом Москва стала провідним чинником у світовій політиці, а не тільки поширювачем пропаганди комуністичних гасел, не підпертих дієвими господарськими успіхами.

Після другої світової війни ЗДА стали дієвою провідною країною вільного світу. Своєю провідною роллю завдячують вони своїм політичним заходам, згідно з якими всі народи мають право самі вирішувати свою долю. Ці засади американський уряд підтримує десятками бльйонів доларів, помагаючи навіть своїм недавнім противникам стати на добрососідський оглядом на власні ноги.

Коли СССР тріх очується після воєнного знищення, комуністичні провідники почали свої підіривні цілі підтримувати також економічною експансією, головним чином у недоврозвинутих державах, не зважаючи на те, що населення СССР може лише мріяти про те, щоб жити так, як живуть народи інших культурних країн. Оця економічна агресія СССР в недоврозвинутих країнах — це тільки один із комуністичних засобів опанувати світ.

ЗДА, як оборонця і провідника вільного світу, мусять долати про скріплення свого становища і про поширення своєї торгівлі з закордоном.

Про це 12-го травня говорив підсекретар державного департаменту Діллос виступаючи на зборі 1,000 промисловців, які скликав Університет Рутгерса в Нью-Бронсвіку, Н. Дж. Він казав, що безпека вільного світу залежить від того, чи ЗДА зуміють вести свою закордонну торгівлю так, щоб торгівельна надлишка постійно збільшувалася, тобто, щоб експорт перевищував імпорту. Підсекретар Діллос закінчив: „Територіальні ринки вимагає від нас наполегливих зусиль, щоб утримати і поширити нашу міжнародну позицію, якщо ми хочемо з успіхом протиставитися тим двома викликами, що стоять перед нами“.

До цих викликів зараховує Діллос совєтську офензиву проти „нашої системи вільних інституцій“ і розпачливо згадав, як більшовицька агресія в світі виривається з обіймів „убовства, недуг і неграмотності“, щоб здобути людську гідність, волю і матеріальний поступ.

Діллос закликав американських підприємців і промисловців, наслідуючи німців і англичан, максимальну увагу звертати на експорт. Власні капітали повинні робити щораз більше інвестиції в економіку відсталіх країн. Тепер ці інвестиції становлять коло \$50 бльйонів, але їх треба збільшити.

Закордонна торгівля ЗДА, це справа всієї нації, і тому треба подбати про зменшення коштів продукції.

МІСТЕРІЯ З ЛІТАКОМ

Справа з зістреленим біля Свердловська американським літаком оповита міражними. У повному тексті промови Хрущова, яку присвятив цьому літаку на засіданні Верховного Совету 7 травня, виразно виступають деякі моменти, які свідчать, що ту промову підготувано післявоєнно і не в усіх деталях продумано. Те, що Хрущову вдалося „набрати“ американців, замовчавши напередодні, 6-го травня, факт, що заарештований літун Поверс знаходиться в Москві — забезпечила йому вільну руку в роз'язуванні протиамериканської акції, в роздумуванні цієї справи до розмірів світової сенсації. А проте, не виключено, що було б й не „набрати“ американців, а лише очікування розвитку подій, дальшого ходу яких не знав ще сам Хрущов.

Якби Поверс згинув у катастрофі або покинув життя самогубством — вся ця справа із літаком звелася б до чиролених подій ідентифікації, „порушенням кордону“ і обмежилася цюнабільше виміною дипломатичних нот. Але цього не сталося, і вже в Москві потвердив він усі закиди та обвинувачення Хрущова на адресу Америки. Отже, суть справи — в літунів.

Які ж с моменти сумнівної характеру в промові Хрущова? Більшовицькі, якби мали можливість, ніколи не дали б розвідці літаку ЗДА 20 кілометрів, а потім ще й вилетів на землі. Бо ж свідки цієї події в „Правді“ твердять: „Вибігли ми на вулицю, глянули вгору — там на величезній висоті спалахнула біла хмарка, потім пронеслася туша збитого літака і десь розлягся вибух...“

На зниклі, яку демонстрував Хрущов, видно групу чоловіків, жінок і дітей колгоспного типу, які оточили розбитий літак і з цікавістю його розглядали. Це мали б бути перші свідки і очевидці події. У людей, які бодя трохи знають „революційну пильність“ більшовиків і їх задоволеність у коєспрації, як зникла викликає усмішку невдоволення: де ж би то допустили охоронці совєтського порядку колгоспників оглядати на місці „шпигуєтський“ літак!

Хрущов у ролі автора кримінальної повісті розраховував на літературну нагороду навряд чи може. Нагородивши масу вільного режисну, він уподібнився тому злодій, який, щоб залучити слідство, вдається в зайві подробиці, просторік, притягує забагато свідків — і все це в результаті обертається проти нього. Тим часом, фактично конструктор з Г-р-а його „У-2“, детально проаналізувавши знімки рептон літака, вимірену в совєтській пресі, твердить, що це не той літак, якого він конструював. Отже, дуже можливо, що тепер у Москві для загального огляду виставлено совєтську фальшивку.

Розгадка містерії з американським літаком, який з'явився в авіаційній базі в Туреччині, вилетів у напрямку СССР і назад не повернувся, може мати кілька варіантів. Його загинув могла мати причиною несправність у моторі, внаслідок чого він облизився і полав під вогонь совєтської батареї. Можливо, що літак внаслідок якогось дефекту приземлився, і літун 2-3 дні переховувався в лісі (до лісу у нас вільготні, на десятки кілометрів тягнуться), — твердить у „Правді“ робітник радгоспу Суриша, що опостерігав катастрофу) — аж потім його не зловили, не допитали, як то вийшло, робити більшовицькі, і дорадики Хрущова не спрешували йому текст промови. І ще вираження, яке в цій запутаній ситуації беруть під увагу, і мені, власне кажучи, треба плахати. Але не виключена річ, що радіо масові і комуністичні запляти мені великі гроші за мою шкуру. Треба терпеливо зачекати. На плач ще мати-муси час.

У комендантурі вислухали мене, забрали шкарбані і занесли до пази коменданта, а мені сказали навідається за якийсь тиждень, може до того часу вдасться знайти владника.

— То віддайте мені хоч ті обрізи, — попросив я, — бо я не маю в чому додому дійти.

— Не вільно. Це масток військовий, — пояснили мені. (Далі буде)

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

Хрущов показував членів Верховного Совету; пізніше надруковану в совєтській і світовій пресі, знімку розбитого літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів. Що ж являється собою ця знімка? Це — купка на друзки розторощеного літака, що, нібито поцілений ракетою, упав з висоти 20,000 метрів.

С. Рудик

ВІДЛІТАЛИ ЖУРАВЛІ

(Оповідання А. З.)

(1)

Коли 17-го року вибухла революція в Росії, я сказав собі: — Чоловіче, сиди мені тихо! Нехай тобто ніхто не чує і не бачить. Не лій у герой революції. Вони погано кінчають. Вірний цій засаді я старався, сидів м'яг, одурити гідру революції і швидко догнали аж до 20-го року. А в цьому році приключилася пригода... Почалося з ока, і то з лівого. Я сидів на кухні в своєму господарстві і сидів. Як раптом засвірило мене ліве око. Я потер, воно аж хвилює не перестає, але зараз же знов засвірило. Я знову потер, і знову те саме.

— Чогось мені око свербить, — кажу господарі. Ліпше було не казати. Але хто його знає? — питається господаря. — Ліве. — То не добре... — Чому? — Будете плакати. — Кіраз навпаки, — сказала сусідка, що на той час нагодулася в кухні, — будете рахувати гроші. — Ніколи в світі! — кинулася моя господаря, мов опарена, — то навіть мало дитина знає, що ліве око означає сльози. — Може для дітей це означає сльози, але для дорослих гроші.

Обидві говорили дуже категорично, і я зовсім розумівся між сльозами і гриміми. Вірний своїй засаді сидів тихо, і постарався вийти до істи снідання і втім, тим більше, що суперечка скоро перейшла на політичну тематику. Підпозвала гідра революції...

Я пішов до міста. Це було того самого літа, коли Пінсукський дрозик більшовицької ходив на Київ, а в Кам'янці Подільським, де я проживав, зробилася Польща і було польське військ. Воно відрізнялося від українського, а це більше від більшовицького, бо було гарно вдягнуте, а голова річ, — кожний воляк мав на собі багато якихось військових знаків, і ми не знали, котрий знак означав рангу, а котрий хоробрість. З цієї причини не знав було, до простий воляк, а де старшина, де полковник, а де генерал. Я особисто не дуже цікавився цією проблемою. Я стався, кажу, випадок і цей випадок примує мене зацікавитися нею. Коли я прохолодив головою вулицю міста, раптом спинився проти мене якийсь військовий авто, з якого вискочив якийсь полк прямо до мене: — Скидай бути! Це сталося на очах багатьох людей. Я зразу не зрозумів, чого він хоче і виліз на нього очі... — Скидай бути, п'єз креф! — пояснив він і показав на мої черевки. Воляк мал на собі більше відзнак, ніж слашаний в історії маршал Ней, а говорив тоном самого Наполеона. З уваги на такі обставини, я негайно скинув черевки і покірно віддав йому, а він так само не гаючи часу, скинув свої, кинув їх мені, а сам узяв в мої. Сів в авто і поїхав. Я глянув на своє цілком нове вузтя... Насамперед узяв у руки. Це були шкарбані, відрізали від якихось старих чобіт. Мої черевки були з чарської шкіри, виправлені на-м'яко, еластично, а ці були дубові, тяжкі і смерділи гнилим псом. Страшно було на ноги брати. Люди, що збіралися довкола мене, радилі не залишати так цієї справи, а негайно звернутися до комендантури міста. — Добре, добре, — зауважив хтось обережніший, — то легко сказати „до комендантури“. Ану ж це зробив якийсь генерал! Що тоді? З генералами рахунок короткий. Треба насамперед знати, який „чин“ це був. — Та отямтеся! Не буде генерал серед білого дня черевки з людей здирати! Що ви це говорите?! — зауважили треті. — Старорезимний генерал не буде, то правда, але революційний — раз-два. Вчора він цілком махав а сьогодні булавою і думає, що здирати з християнина черевки така сама честь, як брати фортецю. Не бачили, як це роблять більшовицькі генерали? — То більшовицькі, а не Європа. То, чоловіче, різ-

